

BART MADDENS las het boek van Hendrik Vuye en Veerle Wouters en vraagt zich af waarop Vlaamsgezinde politici wachten om eindelijk spijkers met koppen te slaan.

Graaien in de constitutionele trukendoos

BART MADDENS

Wie? Politicoloog, verbonden aan de KU Leuven.

Wat? De Belgische politici gebruiken of negeren de Grondwet al naargelang het in hun kraam past.

Vrijdag zal het precies vijf jaar geleden zijn dat er in deze krant een opmerkelijk interview verscheen (*DS 10 maart 2012*). Het was een gesprek met twee politieke zwaargewichten. Zonder veel boe of bah pleitten zij ervoor om de Belgische Grondwet aan de kant te schuiven. 'Het recht moet de democratie dienen, niet de democratie blokkeren', argumenteerden ze. En ook: 'De geschiedenis staat bol van de momenten waarop mensen beseften dat een grondwet ook maar een grondwet is'. Hun namen? Bart De Wever en Siegfried Bracke (beiden N-VA).

Een bevlieging was dat niet. Beide heren waren hierover te rade gegaan bij 'een paar constitutionalisten'. Wie die constitutionalisten waren, vertelden ze er niet bij. Maar een klein jaar later kwam een ervan zelf uit de kast. Het was Hendrik Vuye, hoogleraar staatsrecht aan de universiteit van Namen. Tot grote consternatie van zijn Franstalige collega's legde hij uit dat het altijd mogelijk is om buiten de Grondwet te treden. De voorwaarde is enkel dat daarvoor een democratische legitimiteit bestaat.

Vlaamse houdini's

Die benadering heeft inmiddels school gemaakt als de Vuye-doctrine. Ze staat sinds kort ook te boek. De ex-N-VA'ers Veerle Wouters en Hendrik Vuye stelden hun langverwachte 'grendelboek' voor, *Sleutels tot ontgrendeling (DS 8 maart)*. In de eerste plaats is het een indrukwekkende catalogoog van alle institutionele grendels die België rijk is. We vernemen wanneer en waarom al die vergrendelingen werden ingevoerd. Maar vooral geven de auteurs ons een inkijk in de constitutionele trukendoos om aan de grendels te ontsnappen. Het is alsof Houdini uitlegt hoe hij zich uit zijn boeien kan bevrijden.

Sommige van die trucs kenden we al. Lang geleden had Vuye de Vlaamse politici er al op attent gemaakt dat ze de carrousel van Franstalige belangenconflicten tegen de splitsing van BHV gemakkelijk konden

Waarom zou het Vlaams Parlement zich, in tegenstelling tot België zelf, wel nog aan de Grondwet moeten houden?

stoppen via een eenvoudige reglementswijziging in de Kamer. Alleen hadden de Vlaamse politici toen liever dat de carrousel bleef draaien.

Een andere gouden tip van Vuye en Wouters werd wel in de praktijk gebracht, nog maar heel recent zelfs. Hoe kunnen de Vlamingen, net als de Franstaligen, meer dan één belangenconflict invoeren tegen dezelfde beslissing? Door de ene keer op te treden als Vlaams Gewest en de andere keer als Vlaamse Gemeenschap. Zoals de Vlaamse regering enkele weken geleden deed tegenover de Brusselse geluidsnormen. Hopelijk was Geert Bourgeois (N-VA) gentleman genoeg om een bedankbriefje te schrijven naar de bedenkers van die truc.

Andere slimmigheden van Vuye en Wouters kunnen in de toekomst nog nuttig zijn. Bijvoorbeeld als er in het voorjaar van 2019 gepraat moet worden over de verklaring tot herziening van de Grondwet, die de regering mee moet goedkeuren. Die is paritair samengesteld en dus hebben de Franstaligen een vetorecht. Tenminste, dat dachten we altijd. 'Niks van', zeggen de twee nu. Het volstaat dat één minister de verklaring tekent. Jan Jambon (N-VA) bijvoorbeeld.

Maar de ultieme truc is natuurlijk om in eens de Grondwet zelf weg te toveren. Dat lijkt wel een van de denkbeeldige absurditeiten waarover Pierre Kroll fantaseerde (*DS 7 maart*). Alleen is het al bijna twee eeuwen lang een pijnlijke realiteit in België.

Het grendelboek bevat een verbluffend lange lijst van schendingen van de Grondwet door de Belgische staat. Soms gaat het om kleinigheden (zoals de illegale erkenning van het huwelijk van prins Amedeo door de regering-Michel), vaak gaat het om zeer fundamentele zaken (zoals de invoering van gemeenschappen en gewesten of de toetreding tot de EU).

Niet meer dan een vodge papier

Het boek van Vuye en Wouters is een ontluisterende deconstructie van het Belgische grondwettelijke recht. De politici gebruiken of negeren de Grondwet al naargelang het in hun kraam past. De spelregels van onze democratie blijken waardeloos.

Dus ja, Bart De Wever en Siegfried Bracke hebben gelijk. Als puntje bij paaltje komt, is de Belgische Grondwet niet veel meer dan een vodge papier. Waarom zou het Vlaams Parlement katholieker moeten zijn dan de paus? Waarom zou het zich, in tegenstelling tot België zelf, wel nog aan de Grondwet moeten houden? Waarom zou Vlaanderen zich niet eenzijdig soeverein kunnen verklaren? Een extremistisch idee? Nauwelijks. Het werd tien jaar geleden al bepleit door die andere lucide constitutionalist, Robert Senelle.

Want laten we eerlijk zijn. Al die tips en tricks om het hallucinante Belgische kluwen enigszins te ontwarren, lossen niets op ten gronde. Finaal is er maar één goede oplossing: de knoop doorhakken.